

Implementarea prevederilor Codului audiovizualului prin prisma analizei conținutului programelor de știri și de actualități ale IPRA Compania „Teleradio-Găgăuzia” (Gagauziya Radio Televizionu)

Perioada: 25 – 29 august 2008

Au fost supuse analizei **8 programe** de știri și actualități ce cuprind un număr de **47 știri și subiecte radiofonice**: principalele ediții informative difuzate zilnic la orele 12.00 (rusă) și 16.00 (găgăuză), exceptând zilele de miercuri (27 august – sărbătoare națională), sâmbătă și duminică și **9 programe** de știri și actualități ce cuprind un număr de **30 știri și subiecte tv**: edițiile informative difuzate zilnic la orele 19.00 (găgăuză), 20.00 (română) și 21.00 (rusă)), exceptând zilele de miercuri, joi, sâmbătă și duminică.

În scopul determinării modului în care programele de știri și de actualități, selectate pentru monitorizare, corespund prevederilor legale și deontologice, echipa de experți a urmărit:

1. indici cantitativi:

- numărul știrilor și subiectelor (pentru a putea urmări evoluțiile sau involuțiile în realizarea edițiilor de actualități);
- tematica (dacă e actuală și importantă; actualitatea este determinată de numărul consumatorilor interesați de tema abordată; importanța este determinată de numărul consumatorilor afectați direct de evenimentul, situația, întâmplarea etc, despre care li se comunică);
- geografia (dacă îndreptățește aria de acoperire teritorială a radiodifuzorului);
- durata (dacă este în concordanță cu actualitatea și importanța temei);
- protagoniștii (dacă favorizează echilibrul social-politic și dacă favorizează libera formare a opiniei consumatorului);
- genurile jurnalistice (grad de prezență și dacă sunt respectate regulile de scriere într-un gen ori altul);

2. indici calitativi:

- poziția ziaristului (părtinitoare/nepărtinitoare; regula generală: ziaristul oferă fapte, consumatorul trage concluzii; Excepții: ziaristul poate expune propriile opinii, dar își alege genul care îi permite acest lucru – comentariul, de exemplu);
- numărul surselor (dacă există mai multe surse de informare și dacă ele sunt independente una de alta. Trimiterea la surse conferă credibilitate și complexitate materialului);
- caracterul și tonalitatea materialului (informativ/analitico-problematic/critic; dacă favorizează pe cineva știrea sau subiectul; regula generală: misiunea ziaristului nu este să promoveze ceva ori pe cineva, nu este să dea aprecieri, ci să furnizeze informație suficientă pentru a-i da posibilitate consumatorului să facă aprecieri);
- ordinea știrilor și subiectelor în ediție (regula generală: cu cât știrea este mai importantă, cu atât este comunicată mai repede – principiul piramidei inversate. Aceasta economisește timpul consumatorului și demonstrează respectul ziaristului pentru el).

Constatări (radio):

- din numărul total de 47 de știri monitorizate, 21 sunt părtinitoare (44,7% – acest indice s-a majorat aproape de 2 ori comparativ cu monitorizarea din iulie 2008 când doar 22,6% din știri erau părtinitoare), iar 26 – nepărtinitoare;
- doar 10 dintre știrile monitorizate sunt scrise în baza a două sau mai multe surse independente una de alta (21,3% - indicele respectiv este ușor în creștere față de precedentele 2 monitorizări din aprilie și iulie 2008 când doar 16-17 la sută din știri erau scrise în baza a două sau mai multe surse);
- prezența actorilor politici în cele 47 de știri și subiecte monitorizate: Bașcanul – 6 ori, fracțiunea majoritară din Adunarea Populară – 4 ori, opoziția din Adunarea Populară – 2 ori; membri ai Executivului – 6 ori; reprezentanți ai administrației publice locale – 6 ori; reprezentanți administrației centrale (Chișinău) – 6 ori. Alți actori: reprezentanți ai societății civile – 2 cazuri; experți-specialiști – 14 ori, cetățeni de rând – 14 ori;
- toate cele 47 de știri și subiecte au purtat un caracter strict informativ. În perioada monitorizată au lipsit subiectele critice și cele cu caracter analitico-problematic;
- repartizarea tematică a știrilor și subiectelor monitorizate se prezintă în modul următor: 12 știri sunt din domeniul social, 12 – din cultură, 7 vizează accidente sau crime, 6 sunt din sfera educației, iar 4 – din domeniul politic. În perioada monitorizată nu au fost deloc difuzate știri din domeniul economic.

Constatări (tv):

- din numărul total de 30 știri și subiecte monitorizate 13 sunt părtinitoare (43,3,% – acest indice practic s-a dublat comparativ cu luna iulie când părtinitoare au fost 22,6 la sută din știrile monitorizate), iar 17 – nepărtinitoare;
- din cele 30 de știri și subiecte monitorizate, doar 12 sunt scrise în baza a două sau mai multe surse independente una de alta (40% – o creștere însemnată în raport cu luna iulie când doar 12,6% din știri au fost realizate în baza a două sau mai multe surse);
- prezența actorilor politici în știrile și subiectele monitorizate: Bașcanul – 3 ori, membri ai Executivului – 6 ori, reprezentanți ai administrației publice locale – 3 ori, reprezentanți administrației centrale (Chișinău) – 3 ori. Alți actori: reprezentanți ai sindicatelor – 3 cazuri; experți-specialiști – 12 ori, cetățeni de rând – 12 ori;
- toate cele 30 de știri și subiecte au purtat un caracter strict informativ. În perioada monitorizată au lipsit subiecte critice și cele cu caracter analitico-problematic;
- repartizarea tematică a știrilor și subiectelor monitorizate se prezintă în modul următor: 12 sunt din domeniul social, 6 – din cultură, 6 sunt din sfera educației, 3 vizează accidente sau crime, iar 3 – domeniul politic. În perioada monitorizată nu au fost deloc difuzate știri din domeniul economic.

Comentariu:

Rezultatele monitorizării demonstrează că programele de știri și actualități, atât la radio, cât și la televiziune, nu sunt realizate în conformitate deplină cu rigorile legale și standardele profesionale. Edițiile informative sunt dominate în continuare de știri și subiecte bazate pe o singură sursă, mai cu seamă în radio unde în această privință doar 1/5 din știrile monitorizate sunt realizate conform rigorilor profesionale (la televiziune situația este ceva mai bună deși 6 știri din 10 sunt scrise în baza unei singure surse). De regulă se fac trimiteri la sursele oficiale de informare, prin urmare putem vorbi de prevalarea rolului ideologic asupra celui de informare veridică și complexă al programelor de știri și actualități. Îngrijorătoare este și cota foarte mare (43 – 44%) a știrilor părtinitoare în edițiile monitorizate. O problemă care se perpetuează de la o monitorizare la alta este lipsa totală a subiectelor critice și a celor cu caracter analitico-problematic.

Schematic și în plan comparativ, rezultatele monitorizării sunt reflectate în diagramele alăturate:

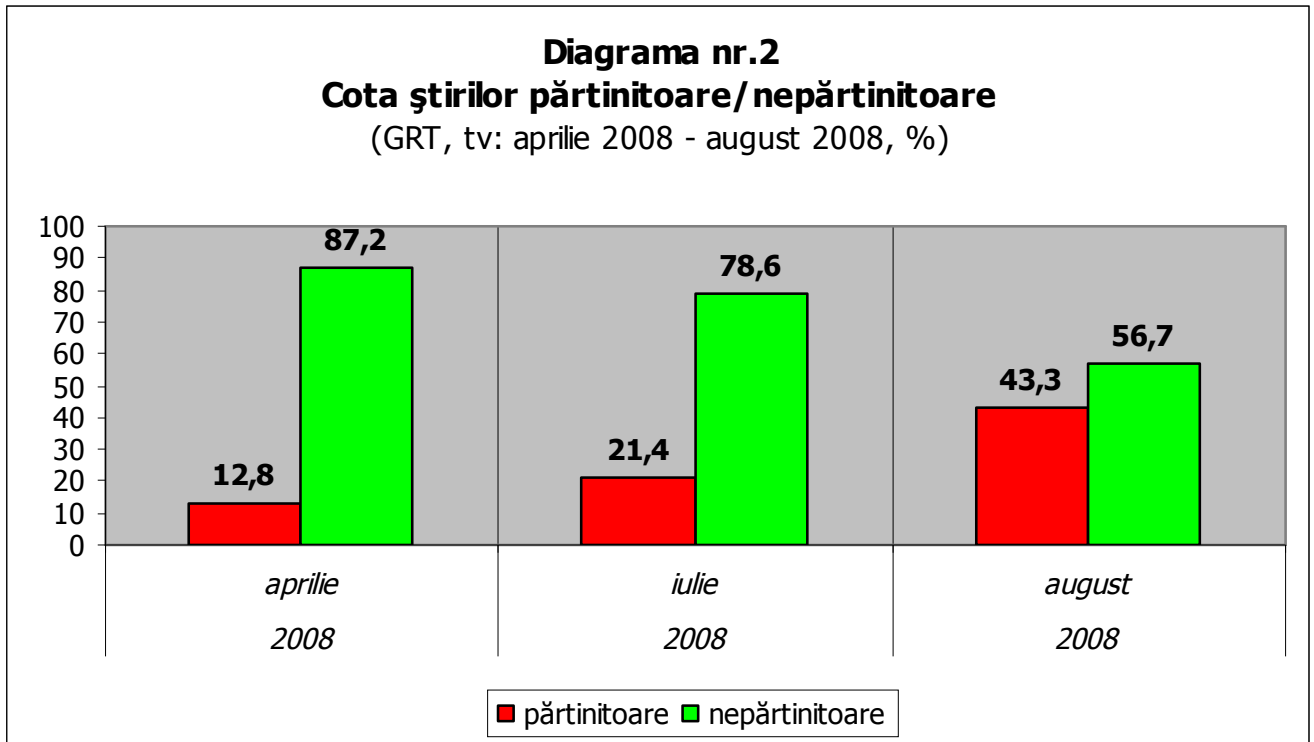
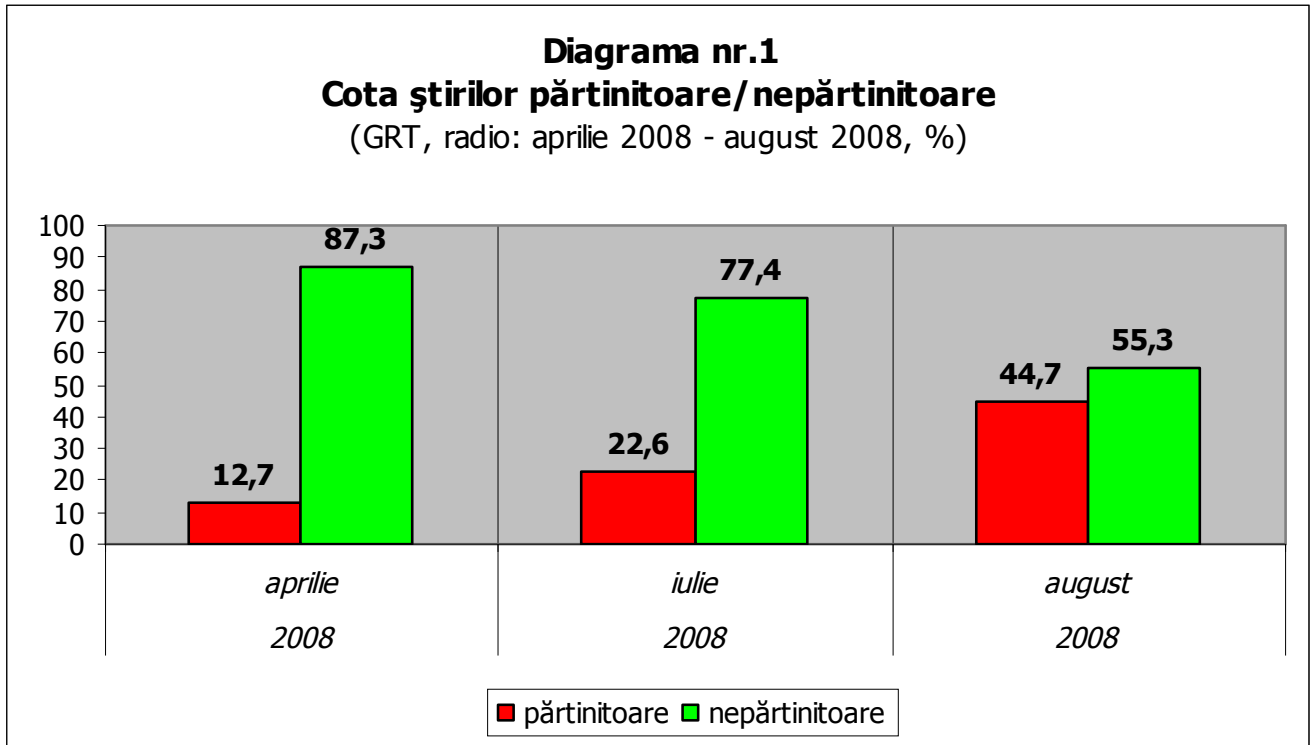

Diagrama nr.3
Numărul surselor în știri/subiecte
 (GRT, radio: aprilie 2008 - august 2008, %)

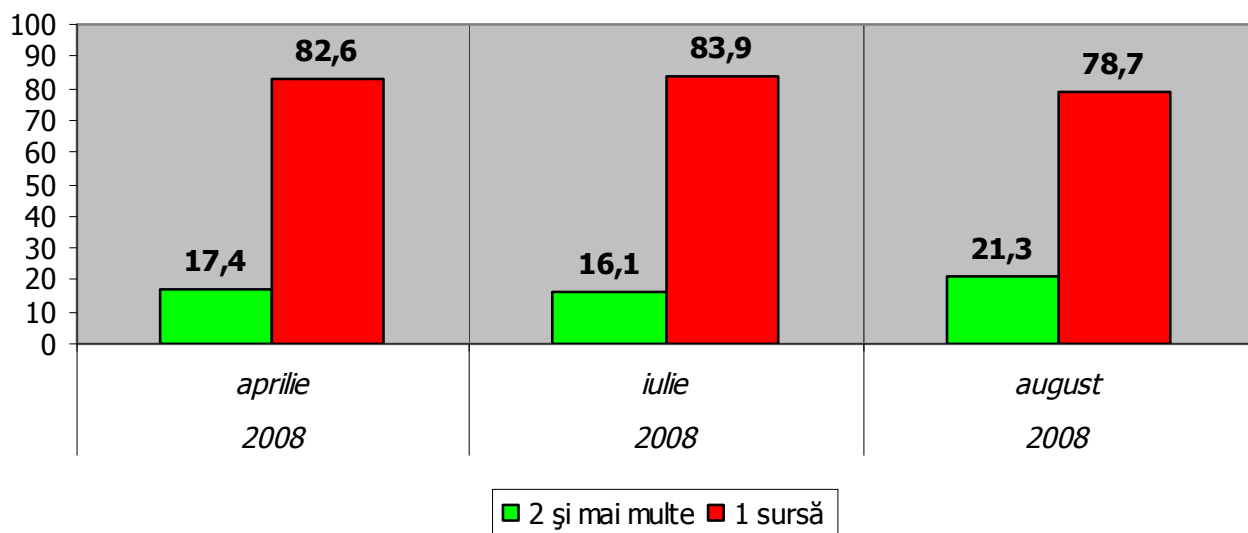

Diagrama nr.4
Numărul surselor în știri/subiecte
 (GRT, tv: aprilie 2008 - august 2008, %)

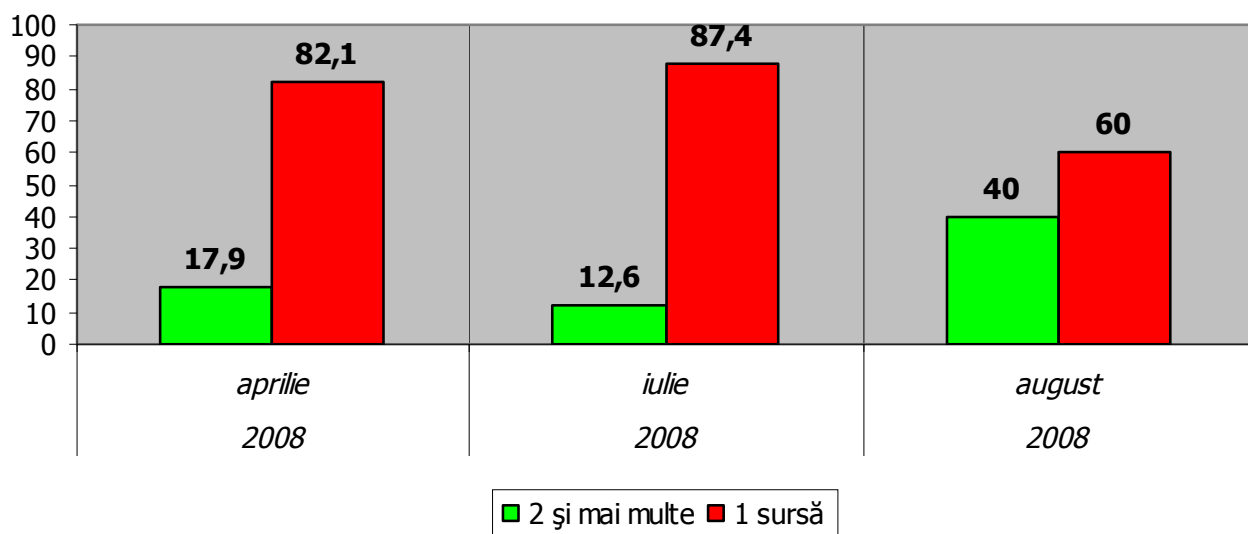

Diagrama nr.5
Repartiția știrilor pe domenii tematice
 (GRT, radio: 47 știri și subiecte, în %)

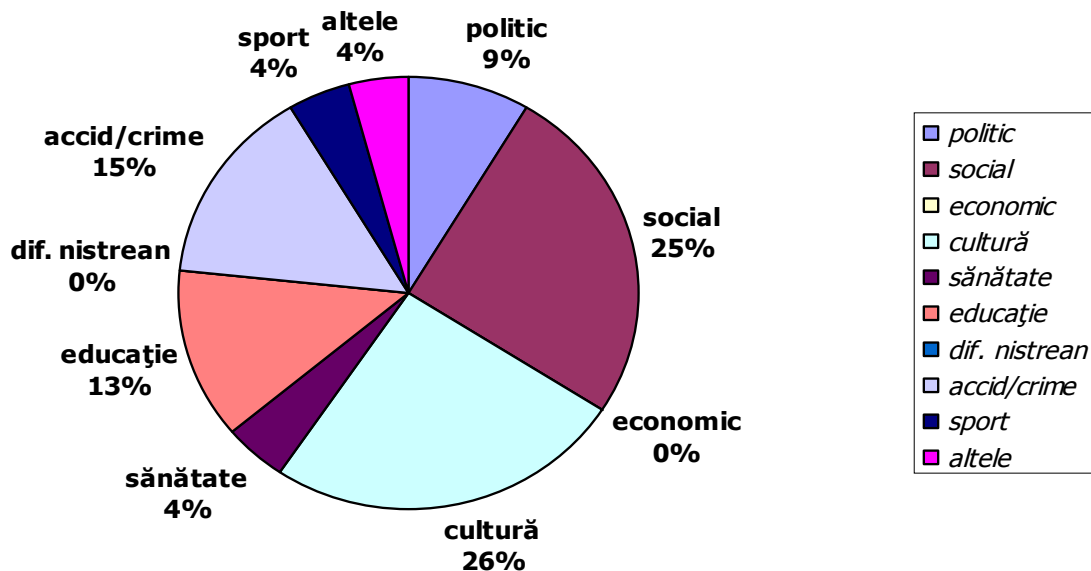
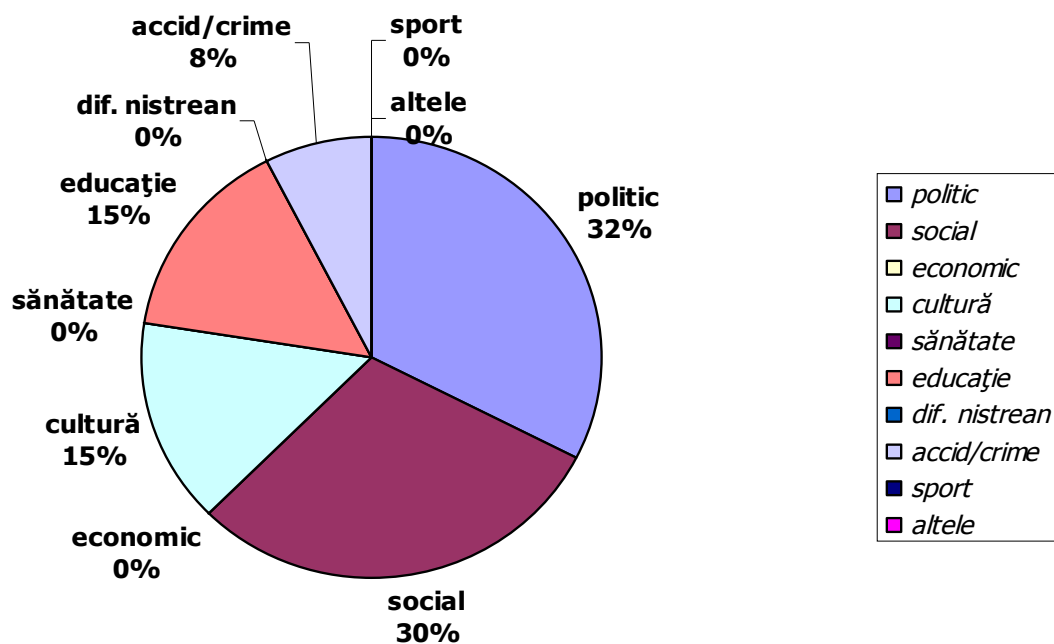

Diagrama nr.6
Repartiția știrilor pe domenii tematice
 (GRT, TV: 30 știri și subiecte, în %)

Concluzii:

- Rezultatele monitorizării curente a programelor de știri și actualități relevă faptul că IPRA Compania „Teleradio-Găgăuzia” nu a înregistrat evoluții în procesul de implementare a prevederilor Codului audiovizualului, Legii audiovizualului a UTA „Gagauz-Yeri” și Codului de conduită a Radiodifuzorului;
- Știrile și subiectele monitorizate, în mare parte, încă nu corespund rigorilor profesionale: majoritatea materialelor sunt realizate dintr-o singură sursă; nu este asigurat un spectru larg al pluralismului și diversității de opinii; se menține cota sporită a știrilor și subiectelor părtinitoare;
- Neglijarea subiectelor cu caracter analitico-problematic denotă atașamentul realizatorilor programelor de știri și actualități față de alte valori profesionale decât cele indicate profesiei;
- Modul în care sunt realizate programele de știri și actualități nu oferă auditoriului posibilitatea de a-și crea o imagine veridică asupra realității în care trăiește;
- Administrația companiei nu a întreprins eforturi pentru reluarea emisieii în limba română a programelor de știri la radio.